Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Kernenergie
contact.kernenergie@minezk.nl

verslag

Omschrijving	Rondetafelgesprekken Nieuwbouw Kerncentrales Zeeland – 28 oktober 2026
Aanwezig	Ministerie van EZK (Directie Kernenergie en Directie Realisatie Energietransitie), ministerie van IenW, ANVS, Rijkswaterstaat, gemeente Borsele, Veiligheidsregio Zeeland, GGD Zeeland, Stedin, North Sea Port, Arbeidsmarktregio Zeeland (centrumgemeente Goes), Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit, Smart Delta Resources, ZLTO, Stichting Verkoop Grond Terneuzen (VGT), Zeeuwse Vereniging van Kleine Kernen, Zeeuwse Milieufederatie, Borsele tot de Kern, Terneuzen tot de Kern, Dorpsraad Biervliet, Polders van Biervliet en de buurt-/belangenvereniging Grooteweg.

Verslag Rondetafelgesprekken Zeeland – 28 oktober 2026
Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft op 28 oktober 2026 rondetafelgesprekken georganiseerd met belanghebbenden uit het maatschappelijk middenveld in Zeeland en Vlaanderen over de mogelijke nieuwbouw van twee kerncentrales in Terneuzen. De bijeenkomst was een vervolg op de rondetafel in maart 2025. Deelnemers zijn geïnformeerd over de stand van zaken van het locatieonderzoek en hebben vragen, zorgen en aandachtspunten voor de besluitvorming meegegeven.

Dit verslag bevat een samenvatting van het plenaire gesprek en de twee thematafels. De afzonderlijke vragen en opmerkingen staan per onderdeel in een tabel, met de bijbehorende reactie. Het verslag en de presentatie worden openbaar gemaakt. Voor publicatie wordt het conceptverslag ter controle aan de deelnemers voorgelegd.

1. PLENAIR

Samenvatting van de inbreng:

Invloed op de besluitvorming en vertrouwen
Deelnemers vroegen welke invloed de bijeenkomst heeft op de locatiekeuze en hoe hun inbreng wordt gewogen. Borsele tot de Kern vroeg aandacht voor menselijke gevolgen en uitte zorgen over de onafhankelijkheid van de onderzoeken en gebrek aan ruimte voor andere uitkomsten.

Draagvlak en samenhang met andere ontwikkelingen
Er werd nadrukkelijk onderscheid gevraagd tussen bestuurlijke welwillendheid en maatschappelijk draagvlak. Deelnemers wezen op de motie waarin Provinciale Staten het bouwen van kerncentrales in de Paulinapolder afwijst, de beperkte draagkracht van de omgeving en de samenhang met de 380 kV-verbinding.

Openbaarheid en vervolg
De aanwezigen stemden in met openbaarmaking van het verslag. Het concept wordt vooraf met hen gedeeld, zodat zij suggesties voor wijzigingen kunnen doorgeven. De inbreng uit de gesprekken wordt betrokken bij de verdere uitwerking van de onderzoeken en de besluitvorming.

Tabel – Plenaire sessie

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie EZK
Besluitvorming en onafhankelijkheid van onderzoek			
1	Als je zou moeten weergeven wat de speelruimte of het gewicht van deze bijeenkomst in het totaal is, hoe zou je dat definiëren?	Zeeuwse Vereniging van Kleine Kernen	De Directie Kernenergie brengt de mogelijkheden, feiten en effecten per locatie in beeld. De inbreng van belanghebbenden maakt deel uit van de beslisinformatie. Directie Realisatie als bevoegd gezag bereidt de ontwerp Voorkeursbeslissing voor; de uiteindelijke weging is een politieke verantwoordelijkheid.
2	Hoe zwaar weegt een sessie als vandaag in het totale proces?	Zeeuwse Vereniging van Kleine Kernen	De inbreng van vandaag wordt samen met die uit de andere gesprekken sinds 19 juni vastgelegd en meegenomen als beslisinformatie voor december. Waar mogelijk verwerken we de inbreng in het definitieve plan-MER en de Integrale Effectenanalyse (IEA).
3	ANTEA maakt een concept-rapport, dat op basis van deze bijeenkomst door opdrachtgever KGG wordt gewijzigd. We kunnen nu niet beoordelen of het onderzoek objectief is. Hoe zorgen we ervoor dat een adviesbureau alle documenten en onderzoeken onafhankelijk beoordeelt?	Borsele tot de Kern	De onderzoeksresultaten zijn in concept openbaar gemaakt, zodat belanghebbenden de bevindingen kunnen bekijken en daarop kunnen reageren. Met Antea Group werken we de onderzoeken verder uit. De onderzoeken en reacties worden betrokken bij de verdere besluitvorming.
4	De Directie Realisatie is bevoegd gezag, Antea is onafhankelijk adviseur en de Directie Kernenergie heeft de opdracht. Daarna gaat ook de Kamer hier iets van vinden. Hoe komt hier een menselijke uitkomst uit? Dit roept wantrouwen op. Hoe verloopt het proces precies, met al die verschillende partijen?	Borsele tot de Kern	De Directie Kernenergie treedt op als initiatiefnemer en de Directie Realisatie Energietransitie als bevoegd gezag. Antea Group voert onderzoek uit. Met de Kamerbrief van 19 juni heeft het kabinet de afwegingen per locatie gedeeld, tegelijk met de conceptonderzoeken. Gesprekken met de omgeving en ambtelijke en bestuurlijke overleggen vormen input voor het vervolg. In 2027 wordt de ontwerpvoorkeursbeslissing verwacht. Die wordt samen met het plan-MER en de IEA ter inzage gelegd, zodat iedereen kan reageren. Daarna volgt de definitieve voorkeursbeslissing.
5	Zou het puur theoretisch kunnen dat we concluderen dat twee kerncentrales	Buurtvereniging Grooteweg	De locatiekeuze is nog niet gemaakt. De onderzoeken brengen de mogelijkheden en beperkingen per locatie in beeld. Het is aan

	nergens terechtkunnen en dat de bouw ervan niet zo verstandig is?		de staatssecretaris om daarover een besluit te nemen. De uitkomst dat geen van de onderzochte locaties geschikt wordt geacht, is niet op voorhand uitgesloten.
Participatie en informatievoorziening			
6	Er zijn twee tafels. Kun je de tweede tafel en het onderdeel omgevingsbeeld toelichten?	Zeeuwse Milieufederatie	De tweede tafel behandelt het omgevingsbeeld en de sociaaleconomische impact. Het omgevingsbeeld beschrijft de zorgen en kansen die in de omgeving leven, op basis van het participatieproces en het bewonersonderzoek. Het sociaaleconomische onderzoek gaat onder meer over wonen, werkgelegenheid, voorzieningen en zorg. De andere tafel behandelt milieu, techniek, veiligheid en kosten.
7	Ik blijf het ongelukkig vinden dat de twee tafels tegelijk plaatsvinden. De verhelderende vraag is: hebben jullie onze inbreng feitelijk opgeschreven, hebben jullie daar een mening bij en wat gaan jullie vervolgens met onze input doen?	Zeeuwse Milieufederatie	In het omgevingsbeeld beschrijven we de zorgen en kansen die belanghebbenden naar voren brengen. De inbreng uit deze gesprekken wordt vastgelegd en meegenomen in de beslisinformatie. Bij specifieke vragen koppelen we terug of en hoe deze in de projectprocedure of daarbuiten kunnen worden meegenomen. Aanvullende vragen of opmerkingen kunnen ook per e-mail/contactformulier op de website of via omgevingsmanager worden gedeeld.
8	Verwachten jullie van de aanwezigen dat zij reflecteren op wat er over een thema is gezegd, of dat zij hun eigen mening geven?	Zeeuwse Milieufederatie	Beiden zijn welkom. We horen graag vragen en suggesties over de onderzoeken, maar ook uw eigen zorgen, standpunten en aandachtspunten voor het vervolgproces.
9	Waarom is gekozen voor het moeilijke tijdstip van twee uur, terwijl veel mensen tot vijf uur werken?	Buurtvereniging Grooteweg	We nemen de suggestie mee om een volgende bijeenkomst in de avond te organiseren. Deze bijeenkomst is gericht op het maatschappelijk middenveld. Bij de planning zijn we ervan uitgegaan dat deelnemers hun organisatie tijdens werktijd konden vertegenwoordigen.
Politieke context en maatschappelijk draagvlak			
10	In Zeeland zou er meer draagvlak zijn voor kerncentrales dan elders. Waar komt dat vandaan?	Terneuzen tot de Kern	Hier wordt met name gedoeld op de politiek-bestuurlijke houding tegenover kernenergie. We zien dat bij bewoners in Zeeland (iets) minder zorgen leven t.o.v. de komst van kerncentrales dan bij de locaties in Groningen of de Maasvlakte. In de IEA beschrijven we de politieke context en het omgevingsbeeld afzonderlijk, zodat de staatssecretaris de Bat een zo volledig mogelijk beeld krijgt van de opvattingen en zorgen in de regio.
11	Het Ipsos-onderzoek was geen draagvlakonderzoek. Provinciale Staten hebben in juli een motie aangenomen tegen kerncentrales in de Paulinapolder.	Borsele tot de Kern	Het bewonersonderzoek brengt zorgen en kansen in beeld en is geen stemming over de komst van kerncentrales. Het omgevingsbeeld wordt nog geactualiseerd, daarbij worden nieuw aangenomen moties, waaronder die van de Provinciale Staten, meegenomen.

12	Onder Zeeuwse Statenleden en inwoners is geen draagvlak voor grote kerncentrales, en andere aanwezige belangenvertegenwoordigers hebben dit standpunt onderschreven.	Terneuzen tot de Kern	Provinciale Staten van Zeeland hebben op 10 juli 2026 een motie aangenomen tegen de komst van kerncentrales in de Paulinapolder bij Terneuzen. Die uitspraak gaat specifiek over deze locatie. De concept-IEA laat zien dat het beeld onder inwoners per gebied verschilt. In het bewonersonderzoek van Ipsos I&O geeft iets minder dan de helft van de omwonenden van de onderzochte locatie bij Terneuzen aan vooral of uitsluitend zorgen te hebben. Die gaan onder meer over veiligheid, natuur en druk op huisvesting en voorzieningen. Een kleinere groep ziet vooral kansen. In de bredere Zeeuwse regio is de groep die vooral of uitsluitend kansen ziet groter dan de groep die vooral of uitsluitend zorgen heeft.
Leefbaarheid en draagkracht van de regio			
13	We spreken hier van daadkracht, welwillendheid en draagvlak. De draagkracht van de omgeving is laag; wij kunnen er weinig bij hebben. Denk aan 10.000 medewerkers in de regio. Hoe houden jullie hiermee rekening?	Dorpsraad Biervliet	De gevolgen van de instroom van werknemers voor onder meer huisvesting, arbeidsmarkt en voorzieningen zijn onderzocht in de sociaaleconomische analyse. Tijdens de thematafel gaan we daarop verder op in. Voor de bouwfase wordt uitgegaan van gemiddeld 5.000 werknemers, met 10.000 in de piekfase.
Samenloop met de 380 kV-verbinding			
14	We hebben het alleen over kerncentrales. Ik mis het 380 kV-verhaal van TenneT en kan dat niet los hiervan zien. Ik mis dit in de benaming.	Polders van Biervliet	De 380 kV-verbinding is een raakvlakproject en aansluiting op het hoogspanningsnet is een randvoorwaarde voor de kerncentrales in Terneuzen. De besluitvorming over de kerncentrales en die over het net hebben ieder een eigen procedure. De samenhang wordt betrokken bij de afweging. Ook met het programma VAWOZ vindt afstemming plaats. Voor aansluiting in Zeeland zijn omvangrijke en complexe maatregelen nodig.

2. THEMATAFEL Milieu, Techniek en Veiligheid (en kosten)

Aanwezigen: ministerie van EZK (Directie Kernenergie en Directie Realisatie Energietransitie), ministerie van IenW, Antea Group, ANVS, gemeente Borsele, buurt-/belangenvereniging Grooteweg, Borsele tot de Kern, Dorpsraad Biervliet, Stedin, Polders van Biervliet, Terneuzen tot de Kern, ZLTO, Veiligheidsregio Zeeland, Rijkswaterstaat, North Sea Port en Zeeuwse Milieufederatie.

Samenvatting van de inbreng:

Bodem en waterveiligheid
Deelnemers vroegen om duidelijkheid over de benodigde ophoging, fundering en bescherming tegen overstromingen. Daarbij kwamen verschillen tussen genoemde hoogtes, de rol van leveranciers en overheden en de kosten van aanvullende maatregelen aan bod.

Ecologie en koelwater
Terneuzen tot de Kern, Polders van Biervliet en de Zeeuwse Milieufederatie uitten zorgen over ingrepen in de Westerschelde, de koelwaterinname en -uitlaat en de gevolgen voor natuurherstel. Ook de invloed van klimaatverandering, de

mogelijke noodzaak van aanvullende koeling en effecten op Belgische natuurgebieden werden besproken.

Bouwfase en energievoorziening
Deelnemers vroegen naar de onderbouwing van personeelsaantallen, verkeerseffecten, bereikbaarheid en mogelijkheden voor vervoer over water en spoor. Daarnaast waren er vragen over flexibiliteit, netcongestie en alternatieven in het energiesysteem. Er werd gepleit voor duurzame bebouwing die ook na de bouwfase bruikbaar blijft.

Kosten en veiligheidsrisico's
Er werd onderscheid gevraagd tussen de kostenverschillen van locaties en de totale businesscase over de levensduur. De Veiligheidsregio Zeeland vroeg aandacht voor de kosten van hulpdiensten. Verder kwamen de risico's van omliggende industrie, nucleaire transporten en de uiteindelijke weging van locatieverschillen aan de orde.

Vragen/opmerkingen en antwoorden

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie EZK
Bodem, fundering en waterveiligheid			
1	In verschillende onderzoeken worden uiteenlopende hoogtes genoemd voor het ophogen van de bodem om een stabiele ondergrond te realiseren. Zo wordt gesproken over een hoogte van 10 meter boven NAP. Welke hoogte is daadwerkelijk noodzakelijk?	Terneuzen tot de Kern	Voor de bescherming tegen overstromingen is in het onderzoek uitgegaan van een verhoogd platform tot 7 meter boven NAP. Achter een dijk kan mogelijk een lagere hoogte volstaan. De definitieve hoogte hangt af van de locatie, het ontwerp en de veiligheidseisen. Dit staat los van de diepte die nodig is voor een stabiele fundering.
2	Klopt het dat de bouwlocatie mogelijk tot 21 meter boven NAP moet worden opgehoogd?	ZLTO	De genoemde 21 meter boven NAP is geen vastgesteld uitgangspunt voor de ophoging. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen het ontgraven en funderen op een stabiele bodem en het ophogen ter bescherming van overstromingen. Voor het platform is in het onderzoek uitgegaan van 7 meter boven NAP. De precieze uitwerking is afhankelijk van de locatie en het ontwerp.
3	Is de grondverbetering met 'Rigid Inclusions' een nieuwe techniek? Er is geen bewezen nucleair project waarbij dit al is toegepast.	Borsele tot de Kern	De techniek is bekend bij grote infraprojecten. Bij de geplande projecten bij Sizewell C (UK) en bij Gravelines (Fr) is deze techniek onderdeel van het ontwerp onder de nog te bouwen reactoren. Over toepassing onder bestaande reactoren kent het ministerie geen informatie. De techniek is bekend bij grote infraprojecten. Bij de geplande projecten bij Sizewell C (UK) en bij Gravelines (Fr) is deze techniek onderdeel van het ontwerp onder de nog te bouwen reactoren. Over toepassing onder bestaande reactoren kent het ministerie geen informatie.
4	Het is voormalige zeebodem, dus er is een hoog risico bij steeds meer extreem weer.	Terneuzen tot de Kern	Bodemstabiliteit en overstromingsrisico's in Terneuzen zijn onderdeel van de onderzoeken. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met klimaatverandering en de maatregelen die nodig zijn om de locatie gedurende de periode dat de kerncentrales op de locatie staan veilig te houden.
5	Als een centrale wordt gebouwd op een locatie met	Borsele tot de Kern	Ook de bijbehorende kritieke infrastructuur moet aan de toepasselijke veiligheidseisen

	overstromingsgevaar, moeten de verdeelstations dan ook verhoogd worden gebouwd? Is dat meegenomen?		voldoen. Welke maatregelen voor verdeelstations nodig zijn, moet worden uitgewerkt in samenhang met het ontwerp en de waterveiligheid van de locatie.
6	Wat is het verschil tussen verdeelstations en kerncentrales als het gaat om verhoogd bouwen?	Borsele tot de Kern	Voor een kerncentrale wordt uitgegaan van een locatie die tegen overstroming is beschermd, bijvoorbeeld door een verhoogd platform. Voor hoogspanningsstations gelden eigen eisen aan waterveiligheid. De benodigde hoogtes zijn daarom niet zonder meer gelijk.
7	Volgens mij liggen sommige plekken achter de dijk juist lager dan het water. De dijk is in beheer van het waterschap, maar bescherming brengt ook kosten mee. Worden die kosten meegenomen en doorgerekend in deze plannen?	Zeeuwse Milieufederatie	We kunnen niet zonder meer aannemen dat een bestaande dijk voldoende bescherming biedt voor de kerncentrales. Daarom zijn aanvullende maatregelen onderzocht, waaronder ophoging van het terrein. Locatiegebonden kosten voor grondwerk, ophoging en het aanpassen van infrastructuur worden later in beeld gebracht. De precieze verdeling van kosten en verantwoordelijkheden vergt verdere uitwerking, daarvoor is een locatiekeuze en een ontwerp nodig.
Technische haalbaarheid en leverancierskeuze			
8	Gaat het bij de technische haalbaarheidsstudies in Borsele om wat Nederland wil of wat de bouwers willen? Wie is daarin leidend: EZK of de bouwer?	ZLTO	De leveranciers werken technische oplossingen uit binnen de geldende eisen. Het bevoegd gezag beoordeelt de plannen. De ANVS, het ministerie van IenW en de waterbeheerders hebben daarbij ieder een eigen rol. De definitieve hoogte van het terrein en de benodigde waterveiligheidsmaatregelen moeten nog worden uitgewerkt.
9	Wanneer wordt bekend welke van de twee leveranciers wordt gekozen?	Terneuzen tot de Kern	Er is nog geen exacte datum voor de leverancierskeuze genoemd. De selectie voor de vendors loopt op dit moment tussen Westinghouse en EDF.
Koelwater en natuurkwaliteit			
10	Bij Hinkley Point is ervoor gekozen vissen met hoge snelheid terug naar buiten te stuwen. Is dat hier ook het plan? Ik vind dat zorgelijk.	Terneuzen tot de Kern	Bij koelwaterinname kunnen verschillende maatregelen worden ingezet om vissen te beschermen, zoals roosters en een aparte retourroute. Koelwaterinname gaat niet met dezelfde snelheid als dat koelwater wordt geloosd. De precieze inrichting van de in- en uitlaat en de ecologische gevolgen moeten voor de nieuwe kerncentrales nog worden uitgewerkt.
11	Hoe staat dit in relatie met natuurherstel?	Terneuzen tot de Kern	De mogelijke effecten van de koelwaterinname en -uitlaat op de natuur worden onderzocht. Bij open kanalen kan blijvend habitatverlies optreden; tunnels zijn een mogelijke maatregel om dit te beperken. De relatie met natuurherstel en de uiteindelijke inpasbaarheid vragen verdere uitwerking op basis van het ontwerp.
12	Juist het systeem rond de koelwaterinlaat en -uitlaat bij Terneuzen houdt de ecologie in	Zeeuwse Milieufederatie	Effecten op het ecologische systeem kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. We vergelijken de mogelijke effecten en

	stand. Het is gevoelig voor verandering. Is daar rekening mee gehouden?		maatregelen per locatie. In Zeeland is de koelwateroplossing complex, onder meer vanwege mogelijk habitatverlies. De uiteindelijke oplossing en de effecten moeten in een volgende fase op basis van het ontwerp nader worden onderzocht.
13	Zijn koeltorens op dit moment uitgesloten?	Terneuzen tot de Kern	Aanvullende koeling is niet uitgesloten. Door klimaatverandering neemt de watertemperatuur toe. In de tweede helft van deze eeuw kan de gehanteerde grens van 25 °C worden bereikt. Dan is aanvullende koeling nodig of moet doorstroomkoeling worden stilgelegd. De opties, zoals bijvoorbeeld hoge koeltorens met natuurlijke ventilatie of lagere met mechanische ventilatie , moeten inclusief het ruimtebeslag verder met de leveranciers worden uitgewerkt.
14	Zitten deze punten in de businesscase?	Borsele tot de Kern	De uiteindelijke koelwateroplossing en de benodigde maatregelen moeten onderdeel zijn van de businesscase. Het locatieonderzoek brengt de technische opgaven en de locatiegebonden verschillen in kosten in beeld. Dat is nog geen volledige businesscase van het project.
15	In het paars is de geul onder Hoofdplaat te zien. Alles wat je daar aan harde objecten neerlegt, kan negatieve ecologische effecten hebben. Uit onze contacten blijkt dat dit zorgelijk is. We weten niet wat er gebeurt als je daarin ingrijpt.	Zeeuwse Milieufederatie	We erkennen dat ingrepen in dit gebied ecologische effecten kunnen hebben en dat onzekerheden blijven bestaan. De precieze effecten moeten op basis van het ontwerp nader worden onderzocht.
16	De locatie ligt dicht bij het Belgische krekengebied.	Polders van Biervliet	De stikstofdepositie op Belgische natuurgebieden is in beeld gebracht. Stikstof lijkt daar niet de bepalende drukfactor, maar effecten kunnen zonder een uitgewerkt ontwerp nog niet volledig worden uitgesloten. Hiervoor blijft nader onderzoek nodig dat NEO NL dient uit te voeren voor de vergunningverlening in de volgende fase.
17	We hebben het over CO2-reductie, ook bij de bouw van kerncentrales, en nu over ecologie. Een kerncentrale heeft ongeveer 30% rendement; de rest van de warmte gaat de Schelde of de lucht in. Wat schieten we ermee op als we de aarde daarmee net zo hard opwarmen?	Terneuzen tot de Kern	Bij elektriciteitsopwekking uit warmte ontstaat restwarmte. Dat geldt ook voor gas- en kolencentrales. Die warmte moet worden afgevoerd via water of lucht, binnen de geldende voorwaarden. Warmtelozing en CO2-uitstoot hebben verschillende effecten: kernenergie kan de uitstoot van broeikasgassen beperken, terwijl de lokale gevolgen van warmtelozing afzonderlijk moeten worden beoordeeld. De koelwateroplossing blijft daarom een belangrijk aandachtspunt.
Netinpassing en energiesysteem			
18	Hoe zit het met alternatieven zoals decentraal opwekken, flexibele vraag en aanbod en opslag?	Terneuzen tot de Kern	De afweging over de inrichting van het gehele energiesysteem valt buiten dit locatieonderzoek. Wel wordt in de actualisatie van het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) richting 2040 uitgegaan van een belangrijke rol voor

			kernenergie in de Nederlandse energiemix. Dit draagt bij aan de diversificatie van energiebronnen en aan de versterking van de weerbaarheid en energieonafhankelijkheid van Nederland. Binnen het ministerie van EZK vindt afstemming plaats met de onderdelen die verantwoordelijk zijn voor het bredere energiesysteem.
19	Een kerncentrale kun je moeilijk afschakelen.	Terneuzen tot de Kern	Het vermogen van een kerncentrale kan worden aangepast, maar gezien de investeringskosten is het wenselijk dat de centrale zoveel mogelijk produceert. De inpassing in het energiesysteem vraagt daarom afstemming met andere bronnen, waaronder windenergie en met de ontwikkeling van de elektriciteitsvraag.
20	Zorg: windmolens staan nu stil vanwege netcongestie. We moeten naar een flexibele regeling.	Terneuzen tot de Kern	We herkennen het belang van flexibiliteit en een goede netinpassing. Overigens valt de bredere aanpak van netcongestie buiten dit locatieonderzoek. De aansluitmogelijkheden en knelpunten per locatie zijn wel onderzocht en worden betrokken bij de besluitvorming.
21	U hebt toch als taak om bij het Rijk aan te geven wat wel en niet kan?	Terneuzen tot de Kern	De Directie Kernenergie brengt de mogelijkheden en beperkingen voor kernenergie in beeld. We stemmen af met de collega's die werken aan het energiesysteem en de ruimtelijke inpassing daarvan. Het Nationaal Plan Energiesysteem 2026 geeft elektrificatie een grotere rol waarbij wordt uitgegaan van een belangrijke rol voor kernenergie in de Nederlandse energiemix en stelt de verwachtingen voor waterstof naar beneden bij.
Bouwfase, huisvesting en bereikbaarheid			
22	Bij meerdere bijeenkomsten werd gesproken over 4.000, 6.000 en 8.000, en nu over 10.000 werknemers. Deze kengetallen lopen steeds op en komen van de leveranciers, terwijl zij niet altijd nakomen wat ze beloven. Waren het bij Hinkley Point maximaal 24.000 werknemers?	Borsele tot de Kern	Voor de bouwfase hanteren we gemiddeld 5.000 werknemers en 10.000 in de piekfase, op basis van ervaringen met Hinkley Point C en Sizewell C. Aantallen voor een piekmoment van 2-3 jaar zijn niet zonder meer vergelijkbaar met aantallen over de hele bouwperiode.
23	Zorg: EZK houdt er onvoldoende rekening mee dat deze getallen steeds ongunstiger kunnen uitvallen.	Borsele tot de Kern	De 10.000 werknemers in de piekfase is een onderzoeksuitgangspunt op basis van vergelijkbare projecten. Het is geen garantie dat dit aantal niet wordt overschreden. De werkelijke personeelsbehoefte hangt af van het ontwerp, de bouwplanning en de werkwijze van de leverancier.
24	Over de verkeerseffecten: ik zou veel meer groene bolletjes en P+R-locaties in België verwachten. Hebben jullie daaraan gedacht?	Borsele tot de Kern	P+R-locaties zijn nodig om verkeersstromen te spreiden en knelpunten te beperken. De onderzochte locaties zijn indicatief en moeten nog worden uitgewerkt. Ook mogelijkheden in België zijn besproken, maar niet volledig in het verkeersmodel

			uitgewerkt. Bij de keuze van maatregelen moet worden gekeken waar de grootste verkeersknelpunten kunnen worden verminderd.
25	Als er wordt gebouwd, bouw dan graag duurzaam en voorkom tijdelijke bebouwing die na de bouwfase weer wordt afgebroken.	Terneuzen tot de Kern	De precieze uitwerking hoe het huisvestingsvraagstuk in de regio wordt ingevuld, is onderwerp van gesprek nadat locatie en vendor bekend is.
26	Er staat één toegangsweg in de presentatie, terwijl eerder twee toegangswegen werden genoemd. Er zijn ook andere routes mogelijk. Ik zie niets over een pier, maar wel over 260 vrachtbewegingen per dag. Is er bewust niet voor spoor gekozen?	Polders van Biervliet	In het onderzoek is uitgegaan van gemiddeld één schip per dag voor de aanvoer over water. Spoorvervoer is nog niet uitgewerkt. De mogelijkheden daarvoor kunnen in een volgende fase worden bekeken.
Omgevingsveiligheid en radioactief afval			
27	De gashouder van DOW zou bij een ontploffing de kracht van een atoombom hebben. Is dit risico ook meegenomen?	ZLTO	De risico's van omliggende industrie zijn meegenomen in het onderzoek naar omgevingsveiligheid. Deelgebied T1A ligt binnen explosie- en brandcontouren van omliggende bedrijven. Voor T1B is sprake van een beperkte contour voor een gifwolk. De benodigde veiligheidsmaatregelen verschillen daarom per deelgebied en moeten nader worden uitgewerkt.
28	Nemen jullie de aan- en afvoer van nucleair afval mee?	Polders van Biervliet	Transport van nucleaire materialen en radioactief afval moet aan de geldende veiligheidseisen voldoen. De onafhankelijke toezichthouder ANVS is bevoegd gezag voor de nucleaire vergunningverlening en houdt toezicht. Het transport is nu niet als doorslaggevend verschil tussen locaties aangemerkt.
Kosten en levensduur			
29	Klopt het dat indicatieve kosten, zoals de uitbreiding van hulpdiensten, niet in dit kostenplaatje zijn meegenomen?	Veiligheidsregio Zeeland	De kostenanalyse richt zich op de verschillen tussen locaties. Kosten voor aanvullende hulpdiensten zijn daarin nu niet als onderscheidende factor opgenomen, omdat op alle locaties aanvullende inzet nodig kan zijn. Dat betekent niet dat deze kosten bij de verdere projectuitwerking buiten beschouwing blijven.
30	Wordt ook gedacht aan een levenscyclusanalyse? Die periode van 60 jaar is maar een klein stukje van het gehele levensverloop.	Buurtvereniging Grooteweg	Het huidige kostenonderzoek vergelijkt de locatiegebonden opgaven en vormt geen volledige analyse van alle kosten over de levensduur. De totale financiering en businesscase worden binnen de Directie Kernenergie en NEO NL verder uitgewerkt.
Wetgeving en afweging van locaties			
31	Moeten politieke besluiten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving?	Zeeuwse Milieufederatie	Ja. Politieke keuzes moeten binnen de geldende wet- en regelgeving passen.
32	Zorg: laten we het traject tot aan de Raad van State voorkomen en het proces	Zeeuwse Milieufederatie	Dit wordt onderschreven.

	zorgvuldig volgens wet- en regelgeving doorlopen.		
33	Hoe wegen jullie de verschillen per locatie, de blauwe blokjes?	Borsele tot de Kern	De onderzoeken brengen de feiten en effecten per locatie in beeld. Het bevoegd gezag bereidt de integrale afweging voor. De staatssecretaris van KGG en de minister van VRO zijn verantwoordelijk voor de uiteindelijke afweging en locatiekeuze.

3. THEMATAFEL Omgevingsbeeld en sociaaleconomische impact

Aanwezigen: ministerie van EZK (Directie Kernenergie en Directie Realisatie Energietransitie), Borsele tot de Kern, Terneuzen tot de Kern, GGD Zeeland, Stichting Verkoop Grond Terneuzen (VGT), Zeeuwse Vereniging van Kleine Kernen, North Sea Port (NSP), Arbeidsmarktregio Zeeland (centrumgemeente Goes), Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit (GNA), Dorpsraad Biervliet, buurt-/belangenvereniging Grooteweg, Smart Delta Resources en ZLTO.

Samenvatting van de inbreng:

Zorgen over de regio en de informatievoorziening
Bij de meeste aanwezigen stonden zorgen en aandachtspunten voorop; enkele deelnemers benoemden ook kansen. Deelnemers vroegen om directe taal voor mogelijke nadelen en plaatsten kanttekeningen bij het gebruik van begrippen als kansen en uitdagingen. De resultaten van het IPSOS-onderzoek riepen vragen op over de onderzoeksopzet, voorafgaande informatievoorziening en de betekenis van de uitkomsten voor de besluitvorming.

Leefbaarheid en ontwikkelingen over langere tijd
De gesprekken gingen onder meer over huisvesting, druk op voorzieningen en concurrentie om personeel. Deelnemers vroegen hoe sociale samenhang behouden blijft tijdens een lange bouwperiode en wat er gebeurt wanneer tijdelijke werknemers vertrekken. Ook kwamen zorgen over landbouw, toerisme, gezondheid en onzekerheid voor bewoners naar voren. Een algemene economische impuls werd niet als vanzelfsprekend voordeel voor alle sectoren gezien.

Grensregio en belangenafweging
Er was nadrukkelijk aandacht voor de verwevenheid met Vlaanderen, onder meer op de arbeidsmarkt en de woningmarkt. Deelnemers vroegen hoe regionale kansen daadwerkelijk worden gerealiseerd, hoe omliggende gemeenten worden betrokken en hoe lokale belangen worden afgewogen tegen het nationale belang. De samenhang met de 380 kV-verbinding en duidelijkheid over de planning bleven belangrijke aandachtspunten.

Vragen/opmerkingen en antwoorden

	Vragen/ Opmerkingen	**Stakeholder(s)**	**Reactie EZK**
IPSOS-onderzoek en informatievoorziening			
1	In de presentatie worden regelmatig de begrippen 'kansen' en 'uitdagingen' gebruikt. Deze begrippen zijn echter geen directe tegenpolen. Waarom wordt niet gesproken over 'kansen' en 'zorgen'? Toevoeging Borsele tot de Kern: Voorstel om voortaan te spreken van 'bedreigingen' i.p.v. 'zorgen' en 'uitdagingen' i.p.v. 'kansen'.	Buurtvereniging Grooteweg & Borsele tot de Kern	In het sociaal-economisch rapport is de potentiële impact van nieuwe kerncentrales op samenleving, economie, huisvesting en voorzieningen in een indicatieve schets in beeld gebracht en zijn de belangrijkste gevolgen van kerncentrales geïdentificeerd. Uit gesprekken in de omgeving en in het IPSOS-bewonersonderzoek hebben we zorgen, kansen en aandachtspunten opgehaald.
2	Hoeveel mensen zijn benaderd en hoeveel hebben daadwerkelijk	Terneuzen tot de Kern	In heel Nederland zijn 50.000 enquetes verstuurd, waarvan er meer dan 8.000 zijn ingevuld. Een volledig overzicht van de benaderde

	deelgenomen aan het IPSOS-onderzoek?		huishoudens en de respons is opgenomen in het IPSOS-rapport.
3	Welke tijdslijn is gehanteerd in het IPSOS-onderzoek? Hoe ver in de toekomst is gekeken bij het inventariseren van de zorgen van omwonenden?	Borsele tot de Kern	Het onderzoek richt zich op de zorgen die leven rondom zowel de bouwfase als de exploitatiefase van de kerncentrales. Daarmee bestrijkt het onderzoek een periode vanaf het heden tot mogelijk meer dan 100 jaar in de toekomst.
4	Welke onderwerpen zijn in het IPSOS-onderzoek aan bod gekomen? En hoe is onderscheid gemaakt tussen zorgen en kansen?	Bestuurslid Biervliet dorpsraad	Het onderzoek omvat veel verschillende onderwerpen, waaronder zorgen over veiligheid en de impact op het landschap. De verschillende thema's zijn uitgebreid behandeld. Uit het onderzoek blijkt dat in de directe omgeving van Terneuzen 45% van de respondenten zorgen heeft over de mogelijke komst van kerncentrales in Zeeland. De resultaten zijn in tabellen weergegeven in het rapport. 40% ziet met name kansen. Dit waren aparte vragen in het onderzoek.
5	Waarom zijn bewoners voorafgaand aan het onderzoek niet uitgebreider geïnformeerd over wat de komst van kerncentrales concreet betekent voor hun leefomgeving? Denk bijvoorbeeld aan de omvang van de centrales en de mogelijke gevolgen voor de omgeving.	Terneuzen tot de Kern	Voorafgaand aan het onderzoek is geen uitgebreide inhoudelijke informatie over kerncentrales verstrekt. Er zijn wel informatiebijeenkomsten georganiseerd en op energietransitie.nl/kernenergie staat alle actuele informatie over kernenergie. Het onderzoek was bedoeld om de verwachtingen (zorgen en kansen) van inwoners in kaart te brengen. Ook als iemand beperkte kennis heeft, kunnen bepaalde verwachtingen wel zijn of haar gedrag of houding beïnvloeden. Voor een verder gesprek over draagvlak en communicatie is het dus juist relevant om ook die informatie op te halen.
6	Omwonenden moeten vooraf inzicht krijgen in de mogelijke gevolgen van de bouw van kerncentrales. Waarom is de impact op de omgeving, bijvoorbeeld de komst van grote aantallen medewerkers, niet vooraf duidelijk toegelicht?	Terneuzen tot de kern	De mogelijke impact van de kerncentrales is vooraf niet uitgebreid met bewoners gedeeld. Wel heeft Antea Group onderzoek uitgevoerd naar de sociaaleconomische effecten van de mogelijke komst van kerncentrales. In een volgende fase, waarbij de locatiekeuze en technologieleverancier bekend zijn, wordt dit verder onderzocht.
7	Hoe zwaar wegen de resultaten van het IPSOS-onderzoek mee in	Terneuzen	Het IPSOS-onderzoek is onderdeel van het hoofdstuk Omgeving in de Integrale Effectenanalyse. Naast Omgeving zijn ook Milieu, Kosten, techniek en Toekomstvastheid

	de uiteindelijke besluitvorming?		belangrijke onderdelen die meewegen in de afweging. Op basis van deze informatie wordt een politieke afweging gemaakt. Daarbij weten wij niet hoe zwaar de afzonderlijke onderdelen meewegen.
8	Er bestaan culturele en regionale verschillen tussen bijvoorbeeld Groningen en Zeeland. Ook kan de afstand tot een mogelijke locatie invloed hebben op de zorgen van inwoners. In hoeverre is hiermee rekening gehouden?	GGD Zeeland	De opmerkingen en aandachtspunten zijn genoteerd. We streven er naar de zorgen van inwoners zo compleet als mogelijk in beeld te hebben en mee te nemen in de beslisinformatie.
9	Is het IPSOS-onderzoek uitsluitend binnen de Nederlandse landsgrenzen uitgevoerd, of zijn ook inwoners van België bevraagd?	NSP / GNA	In deze fase is gekozen om het onderzoek te beperken tot inwoners van Nederland.
10	Waarom wordt er gesteld dat er draagvlak is in Zeeland?	BtdK	De staatssecretaris heeft in antwoord op Kamervragen aangegeven dat het IPSOS-onderzoek geen draagvlaktoets voor een inhoudelijk plan is. In de definitieve IEA zal het woord 'draagvlak' daarom worden vermeden, voor zo ver dat verband houdt met het IPSOS-onderzoek.
Bouwfase, werkzaamheden en planning			
11	Is bij het onderzoek rekening gehouden met de geldende regelgeving rondom bouwwerkzaamheden, bijvoorbeeld werken op zondag? Sommige werkzaamheden, zoals het storten van beton, moeten mogelijk dag en nacht doorgaan.	Buurtvereniging Grooteweg	Er is nog geen gedetailleerd onderzoek uitgevoerd naar het aantal verkeersbewegingen en de exacte werktijden tijdens de bouwfase. In het plan-MER is wel aandacht besteed aan de mogelijke effecten. Zodra er meer duidelijkheid is over het ontwerp, worden deze aspecten in een volgende fase verder uitgewerkt. Dan kunnen ook afspraken worden gemaakt over werktijden. Bepaalde werkzaamheden zullen naar verwachting tijdelijk wel continu moeten plaatsvinden.
12	Hoe zijn de werktijden en de personeelsinzet georganiseerd bij de bouw van de kerncentrale in Flamanville? In Hinkley Point werken 10.000 werkers in een drieploegendienst. Worden dat er in een	Buurtvereniging Grooteweg	De exacte werkwijze in Flamanville is niet bekend. Bij een reguliere werkweek van 40 uur werken medewerkers niet zeven dagen per week. Leveranciers geven aan dat de beschikbaarheid van personeel beperkt is. Daarom is het aannemelijk

	vijfploegendienst dan 16.667?		dat tijdens de bouw zo min mogelijk in het weekend werkzaamheden zullen plaatsvinden.
13	Betekent dit dat de bouwtijd mogelijk langer wordt dan bij de kerncentrale in Flamanville, waar de bouw circa 15 tot 20 jaar heeft geduurd?	Buurtvereniging Grooteweg	Bij de bouw van de kerncentrale in Flamanville hebben verschillende omstandigheden, waaronder de coronapandemie, bijgedragen aan vertragingen. Voor de nieuwe kerncentrales in Nederland wordt momenteel uitgegaan van een bouwtijd van 10 tot 12 jaar.
14	Gelden de Borselse Voorwaarden ook voor Terneuzen? En op welke manier worden de belangen en voorwaarden van omliggende gemeenten meegenomen?	Terneuzen tot de Kern	Op dit moment richt het vervolgonderzoek zich op Terneuzen, omdat dit de enige locatie binnen de gemeente is die verder wordt onderzocht. Uiteindelijk worden ook de voorwaarden en aandachtspunten van omliggende gemeenten betrokken bij het opstellen van het definitieve RijkRegio-Pakket. De mogelijke komst van kerncentrales heeft namelijk ook gevolgen voor deze gemeenten.
Leefbaarheid, sociale cohesie en regionale voorzieningen			
15	Welke maatregelen worden getroffen om bewoners en lokale gemeenschappen tijdens en na de langdurige bouwperiode te ondersteunen? Hoe wordt aandacht besteed aan sociale cohesie, samenleven, samenwerken en het behoud van bestaande gemeenschappen?	Zeeuwse Vereniging van Kleine Kernen	Dit aandachtspunt is ook tijdens bijeenkomsten in Groningen naar voren gebracht. De mogelijke gevolgen van de komst van grote aantallen medewerkers voor de sociale cohesie worden meegenomen in het vervolgtraject. Hiervoor zullen gesprekken plaatsvinden met bewoners, leveranciers en de initiatiefnemer. Concrete mitigerende maatregelen gaan nog worden uitgewerkt.
16	Is in het sociaaleconomische onderzoek van Antea Group rekening gehouden met de werking van de regionale arbeidsmarkt? In hoeverre gaan de nieuwe kerncentrales concurreren met bestaande werkgevers om personeel?	Terneuzen tot de Kern	In het onderzoek is per gebied gekeken naar de werkgelegenheid en de sectoren waarin inwoners werkzaam zijn. De benodigde functies verschillen per bouwfase. In de latere fasen zal vooral behoefte zijn aan specialistische kennis. Daarnaast ontstaat er een bredere ondersteunende organisatie, met functies op het gebied van onder andere HR, management en horeca. Het risico dat medewerkers overstappen van bestaande regionale werkgevers naar het kerncentraleproject wordt erkend en als aandachtspunt meegenomen.

17	Welke gevolgen heeft de tijdelijke toestroom van medewerkers voor de samenleving op langere termijn? Wat gebeurt er na 10 tot 20 jaar wanneer de bouwfase afloopt? Bestaat het risico op een arbeidsoverschot of het wegvallen van voorzieningen?	Biervliet dorpsraad	Tijdens de bouwfase wordt een piekperiode van ongeveer 2 tot 3 jaar verwacht waarin de personeelsbehoefte bijzonder groot is. Het is belangrijk dat het voortbestaan van lokale voorzieningen niet uitsluitend afhankelijk wordt van de bouw van de kerncentrales. Dit is als aandachtspunt opgenomen in het onderzoek.
18	Worden grensoverschrijdende ontwikkelingen meegenomen in het onderzoek, zoals de afbouw van kerncentrales in België en de mogelijke gevolgen daarvan voor de regionale arbeidsmarkt en economie?	Smart Delta Resources	Het huidige onderzoek is vanwege de beschikbaarheid van gegevens beperkt tot de Nederlandse landsgrenzen. Wij kijken of we in de definitieve IEA een aanvulling hierop kunnen doen voor Vlaanderen. Indien Terneuzen het voorkeursgebied wordt, zal in het vervolgonderzoek worden bekeken hoe grensoverschrijdende effecten kunnen worden meegenomen. Daarnaast vinden gesprekken plaats met Vlaanderen over toekomstige kansen op het gebied van nucleaire energie.
19	Zeeuws-Vlaanderen is mede afhankelijk van toerisme. Bestaat het risico dat de komst van kerncentrales toeristen afschrikt? Daarnaast zijn landbouw, industrie en voedselvoorziening belangrijke economische pijlers van de regio. Hoe worden deze belangen meegewogen?	ZLTO/Terneuzen tot de Kern	Deze zorgen worden meegenomen in het verdere proces en zijn beschreven in het omgevingsbeeld.
20	Als de 380 kV-hoogspanningsverbinding op de Mosselbanken wordt gerealiseerd, bestaat de mogelijkheid dat de kerncentrales in de Paulinapolder worden gebouwd. Eerder is aangegeven dat vooral industriële gebieden zouden worden geraakt en dat de gevolgen voor bewoners zoveel mogelijk beperkt zouden blijven. In de praktijk kunnen echter	ZLTO/Terneuzen tot de Kern	Deze zorg is bekend en wordt meegenomen in het vervolgproces. Daarbij zijn ook op andere onderzochte locaties, zoals in Groningen, mensen die wonen en werken en dat ruimtelijke ingrepen daar ook gevolgen hebben voor de omgeving. De keuze om nieuwe kerncentrales te realiseren is een politieke keuze vanuit het nationale energiebeleid. Naast dit landsbelang brengen wij in dit proces nadrukkelijk ook de lokale en regionale belangen in beeld, zodat die ook meewegen in de uiteindelijke beslissing.

	ook inwoners ernstig worden getroffen. Hoe wordt hiermee rekening gehouden?		
21	Op de locatie in Groningen wonen er geen mensen, alleen in de Paulinapolder wonen er mensen. Ik vind dat een groot verschil. Of je alleen van je land wordt verjaagd of dat je ook nog je huis moet verlaten.	Terneuzen tot de Kern	We begrijpen dat het veel uitmaakt of mensen landbouwgrond verliezen of ook hun huis moeten verlaten. Ook in het onderzochte gebied van locatievariant 1B in de Eemshaven staan woningen. Bij de vergelijking van de locaties wegen we wat het verlies van landbouwgrond betekent voor agrarische bedrijven. Welke woningen en percelen daadwerkelijk worden geraakt, hangt af van de uiteindelijke inrichting en de ruimte die nodig is voor de bouw.
22	Is het een landsbelang als er wordt gedaan aan vraagcreatie? Dat er energieslurpers, zoals datacenters naar Zeeuws Vlaanderen gehaald worden om de kerncentrales mogelijk te maken? Eerst waren de kerncentrales nodig voor de industrie. Dan worden de spelregels veranderd na het rapport van Tennet. Dan halen we extra industrie naar Zeeuws Vlaanderen om de kerncentrales mogelijk te maken.	Terneuzen tot de Kern	~~Het landsbelang is een betrouwbare stroomvoorziening. TenneT laat zien dat het Zeeuwse net bij de verwachte vraag onvoldoende stroom kan afvoeren als er twee kerncentrales bijkomen. Daarom onderzoekt het kabinet hoe vraag en aanbod op elkaar kunnen worden afgestemd, onder meer door elektrificatie van de bestaande en nieuwe industrie en extra transportinfrastructuur.~~ Het landsbelang is een betrouwbare stroomvoorziening en een concurrerende industrie die kan verduurzamen. TenneT laat zien dat het ~~Zeeuwse~~ hoogspanningsnet bij de verwachte vraag onvoldoende stroom kan afvoeren als er twee kerncentrales bijkomen. De afstemming van vraag en aanbod speelt breder in kustregio's, waar ook stroom uit wind op zee aan land komt. Het kabinet onderzoekt daarom welke extra transportcapaciteit mogelijk is en welke stroomvraag zich in Zeeland kan ontwikkelen, bijvoorbeeld door elektrificatie van bestaande bedrijven. Ook bij mogelijke nieuwe grootverbruikers, zoals datacenters, is het uitgangspunt dat die stroomvraag ook zonder de kerncentrales in Nederland zou ontstaan, mogelijk in een andere regio.
23	De mogelijke komst van kerncentrales leidt bij sommige inwoners tot onzekerheid over hun toekomst in de regio. Er zijn bewoners, zoals ik,	Buurtvereniging Grooteweg	Deze zorg is genoteerd, maar is niet meegenomen in het huidige onderzoek.

	die hun woning al hebben verkocht of overwegen te verhuizen. Wordt rekening gehouden met mogelijke verhuisbewegingen en de gevolgen daarvan voor de leefbaarheid?		
24	Is rekening gehouden met een mogelijke toename van de woningvraag vanuit Vlaanderen als gevolg van de komst van kerncentrales?	NSP	Dit aspect is momenteel niet meegenomen in het onderzoek. Er zijn wel gegevens beschikbaar waarmee de analyse mogelijk kan worden aangevuld in de Integrale Effectenanalyse (IEA). Vooralsnog is het onderzoek beperkt tot Nederland vanuit de aanname dat grote reisafstanden voor medewerkers minder aantrekkelijk zijn.
25	Wordt ook onderzocht wat de gevolgen zijn wanneer een groot aantal tijdelijke medewerkers na afronding van de bouwfase de regio verlaat? Dit is vooral relevant omdat de regio nu al te maken heeft met vergrijzing.	Buurtvereniging Grooteweg	Dit aspect is nog niet meegenomen in het huidige onderzoek, omdat het project zich nog in de verkenningsfase bevindt. Het onderwerp kan in het vervolgonderzoek nader worden onderzocht.
26	Tijdens de bouw kunnen grote hoeveelheden stof vrijkomen. Worden de mogelijke gevolgen hiervan voor de gezondheid van omwonenden onderzocht?	Bestuurslid Biervliet dorpsraad	De mogelijke effecten van stofemissies op de gezondheid worden meegenomen in het plan-MER, binnen de thema's milieu en gezondheid.
Economische effecten en regionale kansen en uitdagingen			
27	Op welke manier wordt geborgd dat de economische kansen voor de regio daadwerkelijk worden gerealiseerd? Welke rol spelen de leverancier en NEO NL hierin?	-	De mogelijkheden om regionale kansen te benutten worden verder uitgewerkt in het Rijk-Regiopakket. Tegelijkertijd wordt ingezet op het zoveel mogelijk beperken van de overlast tijdens de bouw. Omdat de selectie van de leverancier nog niet definitief is, bestaan er mogelijkheden om in het vervolgproces aanvullende afspraken te maken. Het RRP wordt samen met de overheden opgesteld.
28	Worden de kosten van de verschillende onderzochte locaties inzichtelijk gemaakt, zodat deze onderling kunnen worden vergeleken?	Terneuzen tot de Kern	De kostenvergelijking wordt behandeld in het hoofdstuk over kosten.
29	In het onderzoek wordt een impuls voor de	-	In het volledige onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen

	regionale economie vooral als kans gepresenteerd. Is deze formulering niet te algemeen? De effecten kunnen per sector verschillen. Voor de landbouw kunnen bijvoorbeeld ook nadelige gevolgen ontstaan.		verschillende typen locaties, waaronder landbouw- en industriële gebieden. De specifieke kenmerken en mogelijke effecten per gebied zijn daarin nader toegelicht.
Besluitvorming en belangenafweging			
30	Wanneer wordt definitief duidelijk of de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding en de kerncentrales daadwerkelijk worden gerealiseerd?	-	Voor zowel het 380 kV-project als het kerncentraleproject wordt ernaar gestreefd om volgend jaar de ontwerpvoorkeursbeslissing (oVKB) bekend te maken. De uitbreiding van het 380 kV-netwerk is overigens ook noodzakelijk wanneer er uiteindelijk geen kerncentrales in de regio worden gebouwd.
31	Welke belangen wegen uiteindelijk het zwaarst in de besluitvorming? Wordt bijvoorbeeld meer gewicht toegekend aan de belangen van omwonenden dan aan die van andere betrokken partijen?	-	Daar hebben wij geen inzicht in. De uiteindelijke belangenafweging is een politieke verantwoordelijkheid.
32	Hoe kom je vooraf tot een navolgbare keuze? Zijn de alternatieven volwaardig en op een vergelijkbaar detailniveau uitgewerkt, zodat duidelijk is wat elk alternatief inhoudt en onder welke voorwaarden het uitvoerbaar is? Aan de hand van welke criteria worden ze vervolgens vergeleken? En vanuit welk perspectief vindt die vergelijking plaats?	Zeeuwse Vereniging van Kleine Kernen	Bij de kamerbrief van 19 juni heeft nog geen weging plaatsgevonden van de locatie. In die brief is, op basis van voornamelijk milieukundige en technische invalshoeken duiding gegeven aan de relatieve voor- en nadelen van de onderzochte locaties. In de ontwerp voorkeursbeslissing (eerste helft 2027) zal de Staatssecretaris in afstemming met de minister van VRO in zijn rol als bevoegd gezag uiteenzetten welke afweging gemaakt is en wat hierbij zwaarder of lichter heeft meegewogen.

Conclusie

Deelnemers vroegen nadrukkelijk om de grensregio in Vlaanderen mee te nemen in de verdere onderzoeken en afwegingen.

Aan de tafel Omgeving werden persoonlijke zorgen over wonen, werken en de toekomst van de regio gedeeld. Bij de meeste deelnemers stonden mogelijke nadelige gevolgen centraal; daarnaast zagen deelnemers ook kansen.

Deelnemers vonden dat kansen en uitdagingen niet eenvoudig tegen elkaar kunnen worden weggestreept. Een algemeen overzicht van impact en voorzieningen maakt de verschillen tussen locaties en belangen niet vanzelf duidelijk.

Borsele tot de Kern vroeg om directere bewoordingen voor mogelijke negatieve gevolgen en vond de gebruikte termen soms verhullend.

Vanuit de tafel Milieu, Techniek, Veiligheid en Kosten werd benadrukt dat het huidige kostenonderzoek de verschillen tussen locaties behandelt en geen volledige businesscase voor de kerncentrales bevat.

Er werd gevraagd ook aandacht te houden voor de menselijke en maatschappelijke gevolgen en zorgvuldig om te gaan met de kwetsbare ecologie van het gebied.

De inbreng uit beide thematafels en de plenaire afsluiting wordt betrokken bij het vervolgproces en de verdere uitwerking van de onderzoeken.